

PROCEEDINGS OF THE INTERNATIONAL
SCIENTIFIC-PRACTICAL CONFERENCE ON
"ACTUAL PROBLEMS OF DIGITAL AND
INNOVATIVE TECHNOLOGIES IN THE
CONTINUING EDUCATION SYSTEM"

“UZLUKSIZ TA’LIM TIZIMIDA RAQAMLI VA
INNOVATSION TEXNOLOGIYALARNING
DOLZARB MUAMMOLARI” MAVZUSIDA
XALQARO ILMIY-AMALIY ANJUMAN
MATERIALLARI

GULISTON

2024-YIL 22-23-NOYABR

UDK: 37.013

KBK: 74.0

U – 11

DOI:

“Uzluksiz ta'lim tizimida raqamli va innovatsion texnologiyalarning dolzarb muammolari” mavzusidagi xalqaro ilmiy-amaliy anjuman materiallari (23-noyabr 2024-yil) – T.: Guliston, 2024

Ushbu to'plamga 2024-yil 22-23-noyabr kunlari Guliston davlat pedagogika instituti Pedagogika fakulteti “Pedagogika va psixologiya”, “Maktabgacha va boshlang'ich ta'lim metodikasi” kafedralarida “Uzluksiz ta'lim tizimida raqamli va innovatsion texnologiyalarning dolzarb muammolari” mavzusidagi ilmiy-amaliy anjuman qatnashchilarining ma'ruza materiallari kiritilgan. Ilmiy-amaliy anjuman materiallari to'plamida respublikamiz va xorijiy soha mutaxassislari, professor-o'qituvchilar, ilmiy tadqiqotchilar, magistrlar, doktorantlar, talabalarning ilmiy maqolalari o'rin olgan.

Taqrizchilar:

Yo.A.Nurumbekova – Pedagogika fanlari nomzodi, dotsent

D.M.Elmuratova – Pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori(PhD), dotsent

Mas'ul muharrir:

R.N.Ergashev – Pedagogika fanlari nomzodi, professor v.b.

N.T.Misirova – Pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori(PhD), dotsent v.b.

Tashkilotchilar:

S.I.Qulmamatov – “Maktabgacha va boshlang'ich ta'lim metodikasi” kafedrası mudiri, p.f.n., dotsent

G.B.Kurbanova – Pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori(PhD), dotsent v.b.

Guliston davlat pedagogika instituti Pedagogika fakulteti “Pedagogika va psixologiya” hamda “Maktabgacha va boshlang'ich ta'lim metodikasi” kafedralarining barcha professor-o'qituvchilari

Mas'ullar:

D.A.Utanbayeva – Pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori(PhD)

J.A.Ro'zimatov – “Maktabgacha va boshlang'ich ta'lim metodikasi” kafedrası stajyor-o'qituvchisi

To'plamda nashr etilgan maqola va tezislardagi ma'lumotlarning haqqoniyligiga mualliflar mas'uldirlar.

NIKOH OLDI YETUKLIK MUNOSABATLARI VA UNING IJTIMOIIY-PSIXOLOGIK, ETNOPSIXOLOGIK TALQINI

Normamatova Nazira Alijon qizi

Guliston davlat universiteti tayanch doktoranti
naziranormamatova715@gmail.com

Annotatsiya. Tezisdagi oila munosabatlari davlat siyosati darajasidagi masala, oila jamiyatining asosiy bo'g'ini ekanligi, nikoh oldi yetuklik munosabatlari yoshlarning shaxsiy, ijtimoiy va etnopsixologik jihatdan tayyor bo'lishini anglatishi, oila munosabatlarining mustahkam bo'lish omillari yoritilgan.

Kalit so'zlar: nikoh oldi yetuklik, ijtimoiy-psixologik, etnopsixologik, shaxsiy rivojlanish, oila qadriyatlari, nikoh oldi omillari.

Abstract. In our country, attention is paid to family relations at the level of state policy. The family is the main link of society. Premarital maturity refers to the personal, social, and ethnopsychological readiness of young people. Marriage is the strengthening of family relationships.

Key words: premarital maturity, socio-psychological, ethnopsychological, personal development, family values, premarital factors.

Har qanday jamiyat taraqqiyotida oilalarning, oilalar mustahkamligining o'rni beqiyosdir. Oila poydevori yetuk mustahkam bo'lsa, uning ustida qurilgan imorat ham ko'rkam bo'ladi. Nikohga yetuklik tushunchasi ham o'z navbatida o'ta murakkab va nisbiy tushunchadir. Chunki odamlar doimo rivojlanib, takomillashib boruvchi mavjudotdir.

Nikohga yetuklik deyilganda oila quruvchi yoshlarning jismoniy, jinsiy, huquqiy, iqtisodiy, axloqiy kabi yetuklik jihatlari farqlash mumkin. Nikohga yetuklik jarayonida yoshlarda bir qancha o'zgarishlar yuz berdi.

Nikohga tayyorgarlik shaxsning ma'lum ijtimoiy-psixologik xususiyatlari orqali o'z aksini topadi. Ijtimoiy-psixologik xususiyatlar shaxsning xulq-atvori, axloqiy tarbiyasiga ta'sir ko'rsata oladi. Nikoh oldi omillari:

1. Oilaviy hayotga yetukligi.
2. Oila qurish motivlari.
3. Nikohgacha tanishish muddati.
4. Nikoh qurish yoshi.
5. Nikoh qurish shartlari.
6. Oilaviy hayot haqidagi tasavvurlari. [1, 97 b]

O'zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasida nikoh yoshi erkaklar va ayollar uchun 18 yosh etib belgilangan. Konstitutsiyaning oilaviy munosabatlar sohasidagi tamoyillari quyidagilardan iborat:

1. Ayollar va erkaklar huquqlarining tengligi
2. Nikohlangan shaxslarning teng huquqligi
3. Onalik va bolalik muhofazasi
4. Nikoh erkinligi
5. Oilani muhofaza qilish [2, 56 b]

Etnopsixologiya, shaxsning etnik madaniyatiga xos xususiyatlar va urf-odatlar ta'sirini o'rganadi. Nikoh qurish jarayonida milliy qadriyatlarga tayangan holda nikoh quriladi. Har bir xalqning o'ziga xos urf-odatlari bor. Nikoh jarayonidagi urf-odatlarga oilalar tanishuvi, fотиha to'yi, to'y oldi marosimlari, to'ydan keyingi marosimlari kiradi. Er-xotinlarning millatiga ko'ra, oila turlari. [4, 97 b]

Bir millatli oilalar va baynalmilal oilalarga Nikoh oldi yetuklik munosabatlari ikki yoshning shakllanishi va rivojlanishiga yordam beradi. Ijtimoiy psixologik nuqtai nazardan nikoh oldi

munosabatlari yoshlar orasida o'zaro ishonch, mas'uliyat, hurmat va hissiy bog'lanish kabi muhim omillarga asoslanadi. Oila haqida allomalarimiz ham o'z fikrlarini bildirib o'tgan.

Abu Nasr Forobiy oilani jamiyatning bir bo'lagi sifatida ko'rgan va uni axloqiy-tarbiyaviy asos deb bilgan. Uning fikriga ko'ra, inson oila muhitida shakllanadi, oila esa jamiyatning kichik modeli sifatida inson qadriyatlarini Farobiy uchun oila – insoning komillikka erishish yo'lida muhim qadamlardan biridir.

Alisher Navoiy oilani inson hayotining bosh yutug'i va ma'naviy saodat manbai deb hisoblagan. U o'z asarlarida oila ahamiyati, er-xotin o'rtasidagi hurmat, o'zaro tushunish va sabr qanoat kabi qadriyatlarni targ'ib qilgan.

Jaloliddin Rumiy oilani ilohiy tuyg'ular va muhabbat makoni deb bilgan. U oila a'zolari orasidagi sevgi va muhabbatni inson ruhiy komillikka erishishdagi kuch deb biladi. Rumiy oila muhitida paydo bo'ladigan mehr-muhabbat orqali inson o'zining ilohiy mohiyatini kashf qilishi mumkinligini ta'kidlaydi.

Konfutsiy oilani jamiyatdagi tartibi va tartiblilikning asosi deb bilgan. Uning fikricha, oila ichidagi munosabatlar, hurmat va mas'uliyat his-tuyg'ulari jamiyatdagi ahillik va barqarorlikka asos soladi. Oilaning yaxshiligi – davlatning yaxshiligidir degan qarash uning falsafasida asosiy o'rin Nikoh oldi. yetuklik munosabatlari yoshlar orasida ko'p qirrali jarayon bo'lib, ijtimoiy-psixologik va etnopsixologik omillar bilan murakkab tarzda bog'liq.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. O'zbekiston Respublikasi Oila Kodeksi. Toshkent, 2016
2. Shoumarov G'.B., Haydarov I.O. Oila psixologiyasi. –T., 2018
3. Mamatqulova L. Nikoh va oila psixologiyasi. -T., 2016
4. Ergashev T. Etnopsixologiya asoslari. –Toshkent, 2019
5. Bekturodova S. Oila psixologiyasi. –T., 2016

O'QITUVCHINING PEDAGOGIK FAOLIYATIDA FASILITATOR YONDASHUVINING O'ZIGA XOS XUSUSIYATLARI

Sabrina Xamidova

Guliston davlat pedagogika instituti o'qituvchisi

Annotasiya: Ushbu tezisda o'qituvchining fasilitatorlik mahorati va uning asosiy vazifalari, sifatli ta'lim va samarali natijalarga erishishda fasilitatsiyaning roli, fasilitatsiya talabalarda o'quv-bilish faoliyati, mustaqil va ijodiy fikrlash qobiliyatlarini rivojlantirish garovi ekanligi atroflicha yoritilgan.

Kalit so'zlar: fasilitator, professor-o'qituvchi, faoliyat, samara, ta'lim jarayoni, fasilitatsiya, pedagog, lektor, tyutor, edvayzer.

Abstract: In this article, the analysis of the concept of facilitator is detailed, and the requirements for it are very complex and diverse. For this reason, there are currently efforts to use the concept of a teacher in parallel with the concept of a facilitator, and even instead of it, to increase the social activity of students.

Key words: facilitator, professor-teachers, activity, effect, educational process, facilitation, pedagogue, lecturer, tutor, advisor.

Manbalarga tayanib fasilitator tushunchasini kengroq tahlil qilib o'tadigan bo'lsak, bu tushuncha klassik psixolog Karl Rodgers tomonidan fanga kiritilgan. Inglizcha so'z "facilitate" – "engillatmoq, hamkorlik qilmoq" degan ma'nolarni anglatadi. Demak, o'qituvchining asosiy vazifasi engillatish va shu bilan bir vaqtda o'quv-biluv faoliyatini stimullashtirish, ya'ni guruhda zarur intellektual va hissiy muhitni, psixologik qo'llab-quvvatlash muhitini yaratish bo'lib hisoblanadi.

Uzluksiz ta'lim tizimida raqamli va innovatsion texnologiyalarning dolzarb muammolari

	ХУСУСИЯТЛАРИ	
M.B.Islamova	TALABALARDA TANQIDIY FIKRLASHNI RIVOJLANTIRISHNING PEDAGOGIK MEXANIZMLARI	556
Jumabekov Ziyovuddin Xazratqul o'g'li	HOZIRGI ZAMON OILALARDAGI FARZANDLARARO SIBLINGLARDA HASAD VA HAVAS NAMOYON BO'LISHI HAMDA RIVOJLANISHNING PSIXOLOGIK OMILLARINI O'RGANISH	559
Doniyorbek Gofurov	INNOVATSION YONDASHUVLAR ASOSIDA OLIY TA'LIM MUASSASALARI XODIMLARI O'RTASIDA JAMOANI BOSHQARISH KO'NIKMALARINI VA HAMJIHATLIKNI OSHIRISH	564
Нурбоева Шоҳсанам Шамсиддин кизи	АРТ ПЕДАГОГИКА ЁНДОШУВ АСОСИДА ТАЛАБА ЁШЛАРИНИ БАТАНПАРВАРЛИК РУҲИДА ТАРБИЯЛАШНИНИНГ ЎЗИГА ХОС ХУСУСИЯТЛАРИ	567
Bazarova Gulnoza Ziyodulla qizi Yo'ldosheva Marjona	KATTALARGA TA'LIM BERISHNING MUHIM XUSUSIYATLARI	569
Izzatullayev Sunnatulla Shermuxammad o'g'li	FUTBOL SPORT TURI BO'YICHA MUSOBAQALAR O'TKAZISH VA HAKAMLIK QILISH KOMPETENTSIYALARINI TAKOMILLASHTIRISH	571
Ishankulova Farangis Azamovna	OLIY TA'LIM MUASSASALARI IMIJINI BAHOLASHNING USLUBIY ASOSLARINI TAKOMILLASHTIRISH	574
Eshankulova Irodaxon Avazxanovna	AYOLLARGA NISBATAN ZO'RAVONLIKKA TA'SIR ETUVCHI OMILLAR HAMDA ZO'RAVONLIKNING TURLARI	578
Eshankulova Irodaxon Avazxanovna	ZO'RAVONLIK QURBONLARIGA PSIXOLOGIK YORDAM BERISH	581
Bazarova Gulnoza Ziyodulla qizi	BO'LAJAK O'QITUVCHILARDA ANDROGOGIK KOMPITENTLIKNI SHAKLLANTIRISHNING PEDAGOGIK ASOSLARI	583
Mansurova Odinaxon Ulug'bek qizi	TA'LIMNI AXBOROTLASHTIRISHNING O'ZIGA XOS JIHATLARI	585
Normamatova Nazira Alijon qizi	NIKOHIY OLDI YETUKLIK MUNOSABATLARI VA UNING IJTIMOIIY-PSIXOLOGIK, ETNOPSIXOLOGIK TALQINI	588
Sabrina Xamidova	O'QITUVCHINING PEDAGOGIK FAOLIYATIDA FASILITATOR YONDASHUVINING O'ZIGA XOS XUSUSIYATLARI	589
Xamidova Sabrina Abduvahobovna	ZAMONAVIY TA'LIMDA FASILITATOR XUSUSIYATLARI	591
Azimova Rushana Zokirjonovna	TALABA YOSHLARDA VIRTUAL QARAMLIKNI OLDINI OLISHNING PEDAGOGIK-PSIXOLOGIK JIHATLARI	594
Bekbolaev Javlonbek Jumanazar o'g'li	TALABALARDA IJTIMOIIY USTANOVKALAR SHAKILANISHINING IJTIMOIIY-PSIXOLOGIK XUSUSIYATLARINING O'ZIGA XOS XUSUSIYATLARI	597
Ayakulov Ulug'bek Abdug'afforovich	OLIY TA'LIMNI RAQAMLASHTIRISH SHAROITIDA KREATIV TEXNOLOGIYALARDAN FOYDALANISH	600
Normamatova Nazira Alijon qizi	OLIY TA'LIM TIZIMINI RAQAMLASHTIRISH VA INNOVATSION TEXNOLOGIYALAR ASOSIDA TASHKIL ETISHNING DOLZARB MUAMMOLARI	603
Eshonqulova Kamola Ibroximovna Safarova Nafisa Ulug'bek qizi	OLIY TA'LIM TIZIMINI RAQAMLASHTIRISH VA INNOVATSION TEXNOLOGIYALAR ASOSIDA TASHKIL ETISHNING DOLZARB MUAMMOLARI	606
Mamarasulov Sobirjon Odiljon o'g'li	O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI OLIY TA'LIM TIZIMIDA "KREDIT – MODUL" TIZIMINING O'RNI VA AHAMIYATI	607
Yuldasheva Nigora Sultanovna	BO'LAJAK O'QITUVCHILARNING KASBIY KOMPETENTLIGINI SHAKLLANTIRISHDA INTEGRATIV YONDASHUVNING AHAMIYATI	610
Madatova Tamam Elman qizi	OILAVIY INQIROZLARNING DAVRLARI VA BARTARAF ETISH YO'LLARI	612
Anarbayeva Muhlis Shokirjon qizi	AKMEOLOGIK YONDASHUVLAR ASOSIDA BO'LAJAK O'QITUVCHILARNI KASBIY FAOLIYATGA TAYYORLASH	615
Kamolov Mag'rur Ruziqulovich	OLIY TA'LIM TIZIMINI RAQAMLASHTIRISH VA INNOVATSION PEDAGOGIK TEXNOLOGIYALARNI ASOSIDA TASHKIL ETISHNING DOLZARBLIGI	618